

แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาผ้าทอท้องถิ่นของชุมชนไทยทรงดำ ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ชนนิกันต์ สังกษิณโญ¹ ธนารัตน์ วงษ์ทอง¹ อารีรัตน์ คงอินทร์¹
สุวรรณี ศรีอิม¹ วนิดา เสือกลิ่น¹ และปรารถนา แซ่อึ้ง¹

¹สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
disai14376@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของบ้านไผ่หูช้างและประวัติการทอผ้าไทยทรงดำในตำบลบ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 2) การเปลี่ยนแปลงและการสูญหายของผ้าทอชุมชนไทยทรงดำ ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และ 3) เพื่อเป็นแนวทางการอนุรักษ์ผ้าทอไทยทรงดำ ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่าชุมชนบ้านไผ่หูช้างเป็นลูกหลานชาวไทยทรงดำที่อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรีโดยมีภูมิปัญญาการทอผ้าอยู่คู่มาทั้งวิถีชีวิต แต่จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เข้ามาในชุมชนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของผ้าทอและภูมิปัญญาการทอผ้า รวมถึงการแต่งกาย แบบไทยทรงดำในชีวิตประจำวันที้อย ๆ หายไปจากชุมชน โดยผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางการถ่ายทอดความรู้และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้า ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่คนในชุมชนบ้านไผ่หูช้าง ด้วยการจัดสรรที่ทอผ้า แก่สมาชิกใหม่ไปทอตามบ้าน การกำหนดคุณภาพของผ้าทอและราคาจำหน่ายเป็นหลายระดับ การบริหาร ช่องทางการจำหน่าย การให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยพัฒนาช่องทางจำหน่าย การพัฒนาและ เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และการเพิ่มโอกาสในการใช้ผ้าไทยทรงดำในชุมชน 2) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็กนักเรียนบ้านไผ่หูช้าง โดยมีการเรียนการสอน การทอผ้าให้แก่เด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านไผ่หูช้าง การส่งเสริมให้เด็กได้มีการแต่งกายด้วยชุดไทยทรงดำ ประยุกต์ และการพัฒนาความร่วมมือกับครูโรงเรียนบ้านไผ่หูช้าง 3) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยการจัดแหล่งเรียนรู้ พื้นที่บริเวณบ้านของชาวบ้านที่ยังอนุรักษ์การทอผ้าด้วยกี่โบราณ

คำสำคัญ : การอนุรักษ์ ภูมิปัญญาผ้าทอ ชาวไทยทรงดำ

Guidelines for preserving local textile wisdom of Thai Songdam Community Ban Phai Hu Chang Subdistrict, Bang Len District, Nakhon Pathom Province

Chonnikan Sangkapinyo¹, Areerat Kongin¹, Tanarat Wongthong¹
, Suwannee Sriaim¹, Wanida Sueklan¹ And Pradtana Saeueng¹

¹*Social Studies Program Faculty of Humanities and Social sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University
disai14376@gmail.com*

Abstract

The objective of this research is to study the history of Ban Phai Hu Chang and the history of Thai Song Dam weaving in Ban Phai Hu Chang Subdistrict, Bang Len District, Nakhon Pathom Province. Changes in the loss of Thai Song Dam community textiles Ban Phai Hu Chang Subdistrict, Bang Len District, Nakhon Pathom Province Conservation guidelines for Thai Song Dam woven fabrics Ban Phai Hu Chang Subdistrict, Bang Len District, Nakhon Pathom Province Not to disintegrate according to social conditions and time, the study found that Ban Pha Hu Chang community is descendants of Thai Song Dam who migrated from the province Phetchaburi with the wisdom of weaving along with the way of life But from the trend of economic change and The society entering the community affects the change of weaving and weaving wisdom. Including the traditional Thai dress in daily life that gradually disappeared from the community

The researcher has suggested the transferring knowledge and preserving the weaving wisdom, consisting of 3 methods which are

1) Guidelines for transferring wisdom to people in Ban Phai Hu Chang Community With the allocation of loom For new members to weave in the house Determining the quality of woven fabrics and the selling price into several levels, managing the sales channels Allowing external agencies to help develop sales channels, develop and increase value of woven fabric products And increasing opportunities for using Thai Song Dam in the community

2) Guidelines for transferring wisdom to students of Ban Phai Hu Chang With instruction Weaving for the students of Ban Phai Hu Chang School Encouraging the children to dress in the traditional Thai Song Dam costume and develop cooperation with teachers of Ban Phai Hu Chang School.

3) Guidelines for the transfer of wisdom by developing a learning source By organizing learning resources The area around the houses of the villagers that still conserve weaving with a few ancient

Keywords : Conservation / Weaving / Thai Song Dam

1. บทนำ

การทอผ้าเป็นหัตถกรรมและศิลปะอย่างหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เนื่องจากการทอผ้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของมนุษย์ เพราะถือเป็นการผลิตเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่สำคัญของมนุษย์ นอกจากนี้การทอผ้ายังถือเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่ง ที่ในแต่ละกลุ่มชนล้วนมีรูปแบบ ลวดลายของผืนผ้าที่แตกต่างกัน ซึ่งรูปแบบและลวดลายบนผืนผ้าจะบ่งบอกเรื่องเล่าหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ ผ่านระยะเวลามายาวนาน รวมทั้งยังบ่งบอกถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรม ความเชื่อ ความ เป็นมาของกลุ่มชน นั้น ๆ โดยลวดลายและสัญลักษณ์เหล่านี้ บางลายก็มีชื่อเรียกสืบต่อกันมาหลายชั่วคน บางลวดลายก็มีชื่อ

เป็นภาษาท้องถิ่น ในปัจจุบันการทอผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองหลายแห่งยังคงทอผืนลายแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะในชุมชนที่มี เชื้อสายชาติพันธุ์บางกลุ่มที่กระจายตัวกันอยู่ในภาคต่างๆ ของประเทศไทย

การทอผ้าและเครื่องแต่งกายของชาวไทยทรงดำแสดงถึงวัฒนธรรมประเพณี คติความเชื่อต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ประจ ชัน ลักษณะที่โดดเด่น คือ การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีด าทังซยและหญิง โดยเฉพาะผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่นที่เรียกว่า ซิ่นแดงโม มีลักษณะการทอจากฝ้ายย้อมครามสอดด้วยไหมสีแดง ที่ตัวซิ่นมี ลายเส้นสีขาว ปัจจุบันนิยมใช้สีฟ้า เป็นลายเส้นคู่ และเส้นเดี่ยว ซึ่งผ้าซิ่นมีคติความเชื่อว่า เมื่อผ้ากระทบกับ แสงแดดจะเกิดประกายเหลือบสีแดง เป็นการระลึกถึงของหญิงชาวไทยทรงดำที่มีต่อฝ่ายชายเมื่อออกไป ทำงานนอกพื้นที่เป็นเวลานาน ๆ เป็นการบอกความในใจ โดยไม่ได้พูดกันตรง ๆ การนุ่งผ้าซิ่นลายแดงไม่จะใส่ กับเสื้อก้อม ฝ่ายชายจะมีกางเกงสีดำขลับ เรียกว่า กางเกงส้วงฮี ใส่กับเสื้อก้อม และเสื้อฮีเหมือนกัน ผลิตภัณฑ์ของชาวไทยทรงดำ ส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อผ้า

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการทอผ้าของชาวไทยทรงดำในอาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เริ่มจางหายไป เนื่องจากบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อิทธิพลของการศึกษาและการสื่อสารที่พัฒนาขึ้น การมีเสื้อผ้าราคาถูกที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามา จาหน้ายมากขึ้น และในปัจจุบันชาวไทยทรงดำมีความสนใจที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกภาคเกษตรมากขึ้นเรื่อยๆ จึงมีผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชนไทยทรงดำในจังหวัดนครปฐม เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในเรื่องการทอผ้าที่ลดน้อยลง ดังจะเห็นได้จากชาวไทยทรงดำรุ่นหนุ่มสาวใน ปัจจุบันที่แต่งกายตามสมัยนิยม ไม่ได้นุ่งผ้าซิ่นหรือใส่ผ้าทอของไทยทรงดำ อีกต่อไป จะมีเพียงผู้สูงอายุเท่านั้น ที่ยังคงใส่ผ้าทอไทยทรงดำอยู่ ดังนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดการทอผ้าไทยทรงดำในตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ไม่ให้เสื่อมสลายไปตามสภาพสังคมและกาลเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาภูมิปัญญาการทอผ้าไทยทรงดำในตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการสูญหายของผ้าทอชุมชนไทยทรงดำ ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ผ้าทอไทยทรงดำ ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ไม่ให้เสื่อมสลายไปตามสภาพสังคมและกาลเวลา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาผ้าทอท้องถิ่นของชุมชนไทยทรงดำ ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย

หมู่บ้านไทยทรงดำ ในตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย กลุ่มชาวไทยทรงดำในตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยมุ่งศึกษาที่ผู้เฒ่า ชุมชน ปรมาจารย์ชาวบ้าน ชาวบ้าน และครูประจำ โรงเรียนในพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. พื้นที่ศึกษา
ชุมชนบ้านไผ่หูช้าง ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
2. กลุ่มประชากรที่ศึกษา
ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือผู้เฒ่าชุมชนและชาวบ้านในชุมชนไผ่หูช้าง ที่จะมาให้ข้อมูลในการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาการตั้งชุมชนและการทอผ้าของชาวไทยทรงดำ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร
3. วิธีรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้กำหนดโดยให้สอดคล้องกับวิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ใช้การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อน ุสนอแนวทางการสืบสานอนุรักษ์ผ้าทอของชุมชนไทยทรงดา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาบริบทความเป็นมาของพื้นที่ การ สืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของภูมิปัญญา การทบทวนทฤษฎีแนวคิดและผลการศึกษอื่นเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการและการสืบสานภูมิปัญญาผ้าทอ เพื่อประกอบการสอบทานข้อมูลอื่น เช่น ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ และนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษา พร้อมทั้งนำไปวิเคราะห์ประกอบผล การศึกษา โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ หนังสือรายงาน ผลการวิจัย เอกสาร บทความทางวิชาการ แผนที่ รูปภาพ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างค ตามตามกลุ่มประชากร ของการศึกษา ชุดคำถามของการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบไปด้วยประวัติความเป็นมาของชุมชน พัฒนาการเปลี่ยนแปลงในบริบทวิถีชีวิต ผ้าทอและขั้นตอนภูมิปัญญาการทอผ้าชาวไทยทรงดาตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบันรวมถึงรูปแบบการสืบทอด ความเป็นมาของการก่อตั้งกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอมือตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน รูปแบบการบริหารจัดการและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนแนวทาง การสืบสานผ้าทอและภูมิปัญญาการทอผ้าไทยทรงด ของบ้านไผ่หูช้าง

3) การสำรวจพื้นที่ เป็นการสำรวจพื้นที่บริบทจริงของชุมชนไผ่หูช้าง เพื่อศึกษาบริบท สภาพแวดล้อมในปัจจุบันสำหรับเป็นข้อมูลประกอบการเสนอแนวทางการสืบสาน การสำรวจพื้นที่ ของการศึกษาในครั้งนี้ กำหนดในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม 2563

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพประกอบไปด้วยการรวบรวมข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสาร ข้อมูลจากบุคคล และข้อมูลที่เป็นภาพถ่ายบันทึก เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ศึกษาต่อไป โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ศึกษาในฐานะผู้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ เชิงลึก สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพ

5. การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากวิธีการศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ศึกษาตามที่กล่าวมาข้างต้น และนำมาตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งข้อมูล (Cross checking) เพื่อวิเคราะห์ดูว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และการตรวจสอบยืนยันข้อมูลระหว่างกันจากข้อมูลทางเอกสารและข้อมูลจากบุคคลและใช้การวิเคราะห์ การศึกษาเมื่อได้รับข้อมูลจากการศึกษาในเบื้องต้นและทำการจัดเป็นหมวดหมู่และแยกประเภทของข้อมูล ส าหรับปรกติความและวิเคราะห์ผลตามกรอบการศึกษาที่กำหนดเอาไว้

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาจากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ประวัติความเป็นมาของบ้านไผ่หูช้างและประวัติการทอผ้าไทยทรงดาในตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 2. การเปลี่ยนแปลงการสูญหายของผ้าทอชุมชนไทยทรงด า ต บ้านไผ่หูช้าง อ าเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 3. แนวทางการอนุรักษ์ผ้าทอไทยทรงดา ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อ าเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ไม่ให้เสื่อมสลายไปตามสภาพสังคมและกาลเวลา

1. ประวัติความเป็นมาของบ้านไผ่หูช้างและประวัติการทอผ้าไทยทรงดาในตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวบ้านไผ่หูช้าง ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร อาศัยจากคาบอภเกล้าของผู้สูงอายุ ประมาณปีพ.ศ. 2446 สมัยรัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี ชาวไทยไซ่งครอบครัวของปู่ชายได้อพยพจากบ้านหนองเลา (หนองปรัง) จังหวัดเพชรบุรี เดินทางรอนแรมเพื่อหาทำเลที่เหมาะสมแก่การทามาหากิน การเดินทางนั้นเดินทางโดยเกวียนมาอยู่กับเพื่อนบ้าน เมื่อมาถึงบริเวณที่แห่งนี้เห็นว่าทำเลเหมาะสมจึงหยุดการเดินทางเพื่อตั้งถิ่นฐาน ส่วนเพื่อนบ้านที่มาด้วยกันยังไม่พึงพอใจที่แห่งนี้จึงเดินทางต่อไป และไปอยู่ในบริเวณหมู่บ้านเกาะแรด อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ระยะทางห่างจากหมู่บ้าน ไผ่หูช้างประมาณ 10 กิโลเมตร

ประวัติการทอผ้าของชาวไทยทรงด บ้านไผ่หูช้าง การทอผ้าของชาวไทยทรงดาบ้านไผ่หูช้างเป็นภูมิปัญญาที่ต้องมีการ สืบทอดกัน ในฝ่ายหญิงของทุกบ้าน สมัยก่อนขั้นตอนการทอผ้าไทยทรงดาของบ้านไผ่หูช้างจะทำด้วยมือใน ทุกกระบวนการ และใช้วัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ในชุมชน แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ สังคมที่ท าให้ประเทศพัฒนาไปตาม

ยุคสมัย ขึ้นตอนในการทอผ้าของชุมชนบ้านไผ่หูช้างจึงมีการ เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทอยู่บ้าง ซึ่งเป็นการปรับตัวทางภูมิปัญญา รูปแบบหนึ่ง บริบทในอดีตของ บ้านไผ่หูช้างจะทอผ้าแค่เพียงปีละหนึ่งครั้ง เนื่องจากการชลประทานในสมัยนั้นยังไม่พัฒนา ทำให้ชาวไทยทรงดามีชีวิตเว้นว่างจากฤดูเพาะปลูก เมื่อว่างเว้นจากช่วงเวลาทอผ้าหญิงซึ่งมักจะเป็น แม่บ้านหรือ อาจจะเป็นหน้าที่ลูกสาวคนโตของบ้านส หรือในบางครอบครัว จะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ทอผ้า เก็บเอาไว้สำหรับใช้เรือน (แฮ่ว ทองดอนเหมือน, 2559) การทอผ้านิยมทอเก็บไว้ครั้งละมาก ๆ ทอเอาไว้สำหรับสมาชิกในครอบครัวไว้สวมใส่ และบางครั้งอาจทอเก็บไว้เพื่อสำหรับลูกหลานหรือ ญาติพี่น้องของตน (ขวัญ ปรึเปรม, 2559) ทุกบ้านจะมีที่ตั้งอยู่ที่ใต้ถุนบ้านและผู้หญิงบ้านดอนทอง ทุกคนจะได้รับการสืบทอดทักษะในการทอผ้า จากการลงสำรวจภาคสนามและสัมภาษณ์กับผู้สูงอายุ ในชุมชนบ้านดอนทองพบว่าผู้สูงวัยตั้งแต่อายุ 70 ปีขึ้นไปสามารถยืนยันถึงธรรมเนียมปฏิบัติและ รูปแบบของการสืบทอดเช่นนี้ได้ (วงศ์ ทองดอนเหมือน, 2559) นอกจากนี้ ฝีมือของการทอผ้าในแต่ละ บ้านสมัยนั้นต่างคนจะมีฝีมือที่ไล่เลี่ยกัน และทอผ้าได้ไม่แตกต่างกันเท่าไรนัก (เทียม คงสบาย, 2559)

ภาพที่ 1 ชุดแต่งกายของชาวไทยทรงด ๑ ตา บบ้านไผ่หูช้าง อ าเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
ที่มา : นางสาวสุวรรณี ศรีอิม

2. การเปลี่ยนแปลงการสูญหายของผ้าทอชุมชนไทยทรงดา ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อ าเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยกี่กระโทกแบบโบราณของบ้านไผ่หูช้างไม่ได้มีการสืบทอดแบบรุ่นสู่รุ่นอีกต่อไปแล้ว ผู้สูงอายุของบ้านไผ่หูช้างที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป บางคน ก็เล่าว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าในรุ่นของตนบางบ้านก็สอนให้เพียงแต่ลูกสาวคนโตของบ้านลูกสาว คนรองไม่ทันที่จะมีโอกาสได้เรียนและไปใช้เวลาในการทออย่างอื่นแทน เนื่องจากบริบทของชาวไทยทรงด ำชนบ้านไผ่หูช้างได้เปลี่ยนแปลงไปจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมจากภายนอกที่รุกคืบเข้ามา ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงส ำคัญโดยเฉพาะกับการแต่งกายในวิถีชีวิตประจ ำ วันขอชาวไทยทรงด ำ ที่เคยเป็นเอกลักษณ์ความเคยชินของการแต่งกายด้วยเสื้อกอมคู่กับสว่างกอมหรือผ้าชิ้นที่ถูกทอและตัดเย็บด้วยมือได้เริ่มเสื่อมความนิยมและค่อย ๆ สูญหายไปแทนที่เข้ามาด้วยชุดแต่งกายที่เป็นเสื้อผ้าตามสมัยนิยมตามบริบทสังคมสมัยนั้นในช่วงสมัย 40 กว่าปีที่ผ่านมามีชาวไทยทรงด ำ บ้านไผ่หูช้างเริ่มหันมาหาซื้อเสื้อผ้าสวมใส่แทนการทอใช้เองในครัวเรือนมากขึ้น เพราะเสื้อผ้าแบบสำเร็จรูปหาซื้อได้ ง่ายขึ้นและมีต้นทุนราคาที่ไม่แพงและคล่องตัวกว่าในการสวมใส่ (พนิดา ทองยอดเกรียง, 2559) ส่วนเสื้อที่ใช้ในงานพิธีกรรมกับเครื่องใช้อื่นๆ ที่ถูกตัดเย็บด้วยผ้าทอมือและผ้าพื้นทีเก็บไว้สำหรับ ทาใบไม้ยามเมื่อเสียชีวิต ผ้าเหล่านี้ถือว่าเป็นผ้าที่ไม่ต้องทอใช้บ่อย ๆ ในชีวิตประจำวัน ความนิยมในการทอผ้าเพื่อใช้เองในชุมชนจึงลดลง การเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่ง คือ รูปแบบการเกษตรชุมชนที่เปลี่ยนจากการการท ำนาตามฤดูกาลได้ปีละ 1 ครั้ง ได้เริ่มหันมาทำการเลี้ยงกุ้งในชุมชนกันในช่วงราว 30 ปีที่ผ่านมา การเลี้ยงกุ้งนี้สร้างผลผลิตได้ทั้งปี ปีหนึ่งสามารถเลี้ยงหมุนเวียนและจับส่งขายได้ 3 - 4 รอบต่อปี ในระยะหลังหญิงสาวชาวบ้านไผ่หูช้างที่เป็นคนรุ่นใหม่มีตัวเลือกในการประกอบอาชีพ อย่างอาชีพรับจ้างรับจ้างทำไร่ไถหรือจับกุ้ง (พนิดา ทองยอดเกรียง, 2559) และเมื่อเริ่มมีโรงงานเข้า มาตั้งในพื้นที่ก็หันไปรับจ้างตามโรงงานเหล่านั้น เพื่อต้องการรายได้เลี้ยงครอบครัวมากกว่าการทอผ้าหรือท ำงานอื่นอย่างเดีย

3. แนวทางการอนุรักษ์ผ้าทอไทยทรงด ำ ตา บบ้านไผ่หูช้าง อ าเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

1) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่คนในชุมชนบ้านไผ่หูช้างที่เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระยะแรกเป็นการจูงใจให้มีสมาชิกใหม่เข้าร่วมกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอมือโดยประกอบด้วย การบริหารและ จัดสรรก็ทอผ้าเพื่อดึงดูดสมาชิกใหม่

ให้ นักไปทอที่บ้าน การกำหนดคุณภาพและราคาจำหน่ายของผ้า พื้นที่ทอออกเป็นหลายระดับเพื่อให้ลูกค้ามีตัวเลือกผลิตภัณฑ์มากขึ้น และการกำหนดให้มีการบริหารช่องทางการจำหน่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพภายใต้กำลังการผลิตที่มีอยู่ ส่วนระยะที่สองจะเป็นแนวทางฟื้นฟู เพื่อจูงใจให้สมาชิกหันกลับมาทอผ้าไทยทรงดา ประกอบด้วย การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่จะ เขามาช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของช่องทางจำหน่าย ควบคู่กับการพัฒนาและหาแนวทางในการเพิ่มมูลค่า ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และการสนับสนุนการเพิ่มโอกาสในการใช้ผ้าไทยทรงด ในชุมชนให้มีมากขึ้น

2) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็กนักเรียนบ้านไผ่หูช้าง ประกอบด้วย การสนับสนุน ให้ผู้รู้ภูมิปัญญาการทอผ้า บ้านไผ่หูช้างได้สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนเข้าไปสอนการ ทักซัการทอผ้าเบื้องต้นแก่เด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สนใจเพื่อเป็นการสืบทอดและอาจ ใช้ในการส่งเสริมอาชีพได้ในอนาคต การส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้แต่งกายด้วยชุดไทยทรงด ประยุกต์ที่ผลิตขึ้นในชุมชนให้เด็กนักเรียนและคนในชุมชนตระหนักและภาคภูมิใจในชุดไทยทรงดา และการพัฒนา ความร่วมมือกับครูโรงเรียนบ้านดอนทองในการต่อยอดการเรียนการสอนการทอผ้าในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ร่วมกับผู้สืบทอดภูมิปัญญาในชุมชน

3) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยการจัดสรรพื้นที่ที่มี ศักยภาพ พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาการทอผ้า เป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการกลุ่มทอผ้า เทคนิค การทอผ้า และผลิตภัณฑ์ทอผ้าในชุมชน และอีกแห่งหนึ่งคือพื้นที่บริเวณบ้านของชาวบ้าน ที่ยังคง อนุรักษ์การทอผ้าด้วยกี่โบราณ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ศึกษาการทอด้วยกี่แบบดั้งเดิมและรับฟังเรื่องราววิถี ชีวิตของการทอผ้าไทยทรงด ในอดีต

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาผ้าทอท้องถิ่นของชุมชนไทยทรงดา ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของบ้านไผ่หูช้างและประวัติการทอผ้าไทยทรงดาในตำบลบ้านไผ่หูช้าง อ าเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม การเปลี่ยนแปลงการสูญหายของผ้าทอชุมชนไทยทรงด ๑ ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และแนวทางการอนุรักษ์ผ้าทอไทยทรงดา ตำบลบ้านไผ่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ไม่ให้เสื่อมสลายไปตามสภาพสังคมและกาลเวลาโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้ศึกษาได้กำหนดให้สอดคล้องกับวิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพ ท การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาบริบทความเป็นมาของพื้นที่ การสืบ ทอดและการเปลี่ยนแปลงของภูมิปัญญา การทบทวนทฤษฎีแนวคิดและผลการศึกษาอื่นเกี่ยวกับแนว ทางการจัดการและการสืบสานภูมิปัญญาผ้าทอ อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัย รวบรวมข้อมูลจาก ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ การส ารวจพื้นที่ การสังเกตการณ์โดยทางการสังเกตการณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม เพื่อศึกษาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งในประวัติความเป็นมา ความสำคัญ รูปแบบ และ ขั้นตอนของภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนบ้านไผ่หูช้าง รวมถึงสังเกตการณ์ในบริบทและ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชนและของกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอมือและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อ เสนอแนวทางในการถ่ายทอดความรู้ อันจะนำไปสู่การสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนบ้านไผ่หูช้าง ที่เหมาะสมต่อไป

จากสถานการณ์ปัญหาของภูมิปัญญาการทอผ้าไทยทรงดาของชุมชนบ้านไผ่หูช้างที่แต่เดิม เคยมีการตั้งเป็นกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอมือของคนในชุมชนบ้านไผ่หูช้างและได้ร่วมกันฟื้นฟูการทอผ้าไทยทรงดาเมื่อ พ.ศ. 2540 แต่สถานการณ์ในปัจจุบันสมาชิกของกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอมือลดลงและส่วนใหญ่ ล้วนเป็นผู้สูงวัย ส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนผู้ที่มีมาสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าในปัจจุบันจึงเหลืออยู่ เพียงไม่กี่หลังคาเรือนที่ยังคงทอผ้าไทยทรงดา จากการลงพื้นที่ศึกษาพบว่าชุมชนบ้านไผ่หูช้าง เป็นชุมชนชาวไทยทรงดาดั้งเดิมที่อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี ขยับขยายเข้ามาตั้งหลักแหล่ง ในพื้นที่ชุมชนบ้านไผ่หูช้าง ต าเลบ้านไผ่หูช้าง อ าเภอบางเลน จังหวัดในปัจจุบัน ชาวไทยทรงด ๑ บ้านไผ่หูช้างได้้น ำระเพณีวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษชาวไทยทรงดาที่เพชรบุรีติดตัวและยึดถือปฏิบัติสืบ ทอดไว้ ทั้งในเรื่องของการสืบทอดและการนับถือผีบรรพบุรุษ การคงไว้ในพิธีกรรมไทยทรงดาที่สำคัญใน พิธีเสนเรือนพิธีแต่งงาน และพิธีงานศพ และการแต่งกายในชีวิตประจำวันและในพิธีกรรมที่มีสื ด ำหรือครามเข้มและมีวลตายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดา โดยมีภูมิปัญญาการทอผ้าที่ได้มาติดตัวมา ผลิตเป็นผ้าทอไทยทรงด ๑ เป็นส่วนหนึ่งของประเพณีวัฒนธรรมที่ไม่อาจแยกจากกันได้

ในอดีตผ้าทอไทยทรงดาในชุมชนบ้านไผ่หูช้าง ประกอบด้วยผ้าที่ทอสำหรับใช้เป็น เครื่องนุ่งห่ม แบ่งเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันและเครื่องนุ่งห่มในพิธีกรรม โดยเครื่องแต่งกายและ เครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันและ

ในพิธีกรรม ได้แก่ เสื้อก้อมชายและหญิง ส้วงก้อม ผ้าขึ้น ผ้าเปียว ผ้าขาวม้า และเสื้อฮิชายและหญิงและผ้าทอที่ใช้สำหรับเป็น
ข้าวของเครื่องใช้แบ่งเป็น ผ้าทอที่ใช้เป็นข้าวของภายในบ้าน และผ้าทอที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมไทยทรงดา ได้แก่ มุ้ง หมอน
ที่นอน ย่อม หลวม (กระเป๋าคาดเอว) และมีใบไม้เป็นผ้าที่ตัดเย็บจากผ้าพื้นมาเป็นใช้ประดับในพิธีกรรมงานศพของไทยทรงดา
เครื่องแต่งกายรวมถึงเครื่องใช้ต่าง ๆ และผ้าในพิธีกรรมที่หาขึ้นจากผ้าทอไทยทรงดาด้านไม่หูช้างเหล่านี้ เป็นสิ่งที่สะท้อน
เอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดา อันได้แก่ รูปทรง สี และลวดลาย จากฝีมือภูมิปัญญา การทอผ้าแบบดั้งเดิม

ภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนบ้านไม่หูช้างในอดีตจะมีรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญา จากรุ่นสู่รุ่นในฝ่ายหญิง ตั้งแต่
เล็ก ๆ ลูกสาวจะเห็นแม่ของตนทอผ้าในเวลาว่างเว้นจากการท านและมี โอกาสได้สัมผัสในบางกระบวนการ เช่น การปลูกฝ้าย
การเดินด้าย หรือการย้อมผ้า เป็นต้น เมื่อถึงวัย แรกเริ่มก็จะได้รับการถ่ายทอดโดยการสอนการทอผ้าจากผู้เป็นแม่โดยตรงและ
ได้ทดลองหัดทอจนออกมา เป็นผืนผ้าไทยทรงดาต่าง ๆ วัตถุประสงค์ของการถ่ายทอดภูมิปัญญาจึงเพื่อเป็นการให้ลูกสาวของ
บ้านได้มี ทักษะการทอผ้าพร้อมที่จะออกเรือนและสามารถทอผ้าเอาไว้ใช้ในครอบครัวตามบริบทของสังคม การเกษตรแบบ
ยังชีพในสมัยนั้น ส่วนวัสดุที่ซั้่มักจะหาจากธรรมชาติและมีอยู่ในชุมชน โดยกระบวนการทอผ้าในอดีตจะเริ่มตั้งแต่ขั้นตอน
การเตรียมเส้นด้ายสำหรับทอ ได้แก่ การปลูกต้นฝ้าย การอ้วฝ้าย หรือการหีบฝ้าย การตีฝ้าย การกรองและปั่นฝ้ายเข้าหลอด
ด้าย แล้วจึงไปสู่ขั้นตอนการเดินด้ายที่แต่ละ บ้านจะมาช่วยกันเดินด้าย จากนั้นก็จะนำด้ายที่เดินแล้วกลับไปทอกันที่บ้านของ
ตนด้วยก็กระทบแบบ โบราณออกมาเป็นผ้าไทยทรงดาและนำไปตัดเย็บก่อนที่จะนำไปย้อมสีด้วยวัสดุธรรมชาติที่หาได้ใน
ชุมชน จนได้เสื้อผ้าอัตลักษณ์ของไทยทรงดาไว้ใช้งาน ต่อมาเมื่อมีไหมประดิษฐ์เข้ามาทดแทนเส้นด้ายแบบฝ้าย ส่งผลให้
ขั้นตอนการเตรียมฝ้ายและการย้อมสีที่เคยเป็นภูมิปัญญาหายไปจากชุมชน แต่การทอผ้าก็ยังคง อยู่และเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิต
ของชาวไทยทรงดา บ้านไม่หูช้างมาจนถึงทุกวันนี้

อย่างไรก็ตาม กระแสของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยหลัง พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ส่งผล
กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมของชุมชนบ้านอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ พื้นที่ในชุมชนที่ส่วนใหญ่ปลูกข้าวให้
ผลผลิตแบบปีต่อปีได้ถูกปรับเปลี่ยนมาใช้พื้นที่ในการเลี้ยงกุ้ง มากขึ้น ซึ่งสามารถสร้างผลผลิตได้หลายครั้งต่อปี นอกจากนี้การ
พัฒนาด้านชลประทานของรัฐในบริเวณนี้ ส่งผลทำให้ทานาข้าวได้มากกว่า 1 ครั้งต่อปี การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้รายได้ของ
คนในชุมชนมากขึ้น แต่เวลาที่เคียวว่างจากฤดูทอานาลดลง อย่างไรก็ตามการเข้ามาของเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีวางจำหน่ายอยู่
ทั่วไป ทำให้คนในชุมชนหันไปเลือกหาเสื้อผ้าสำเร็จรูปมาสวมใส่แทนเสื้อผ้าที่มาจากาการทอของชาวไทยทรงดาเอง ทุกวันนี้จึง
เหลือเพียงเครื่องแต่งกายและผ้าในพิธีกรรมที่ยังคงสวมใส่และใช้ตามธรรมเนียม ปฏิบัติเดิมอยู่เท่านั้น และในเทศกาลบาง
ประเพณีที่ยังมี ชาวไทยทรงดาใส่เสื้อผ้าที่เป็นผ้าทอของเขายู่บ้างแต่ไม่มากนักและมักเป็นผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ภูมิปัญญา
การทอผ้าจึงเริ่มลดลงไปตามกระแสของ การเปลี่ยนแปลง และหลงเหลืออยู่เพียงไม่กี่หลังคาเรือน

อย่างไรก็ดี ในชุมชนบ้านไม่หูช้างยังคงมีปัจจัยที่เป็นโอกาสและทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้อต่อ การสนับสนุนการสืบทอด
และการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าไทยทรงดา โดยพิจารณาจากปัจจัยโอกาสใน การใช้สอยของผ้าไทยทรงดาที่แต่เดิมมีน้อยให้
หาแนวทางในการใช้สอยให้มากขึ้น รวมถึงปัจจัยแรงจูงใจ ต่อการสืบสานภูมิปัญญาผ้าทอของคนในชุมชนทั้งในด้านมูลค่าของ
ผลิตภัณฑ์ที่ต้องคุ้มค่าต่อรายได้และ การสร้างความภาคภูมิใจในฐานะผู้สืบทอด กลุ่มของผู้สืบทอดที่มีศักยภาพในชุมชนทั้ง
กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรและนักเรียนโรงเรียนบ้านดอนทองที่เป็นลูกหลานชาวไทยทรงดา กลุ่มผู้รู้ภูมิปัญญาการทอผ้าที่
ยังสามารถให้รายละเอียดทั้งในเทคนิควิธีการ ลวดลาย และเรื่องราววิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาผ้าทอ รวมไปถึงทรัพยากร
อย่างก็กระตุกและอุปกรณ์การทอผ้าที่มีอยู่ในชุมชนและไม่ได้ ำไปใช้งาน ตลอดจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เคยให้การ
สนับสนุนภูมิปัญญาการทอผ้าในชุมชนบ้านไม่หูช้างและพร้อมที่จะเข้า มาฟื้นฟูการสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนต่อไป

แนวทางการถ่ายทอดความรู้และการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าไทยทรงดาด้านไม่หูช้าง จากการศึกษาเสนอเป็น 3
แนวทางหลัก ได้แก่

1) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่คนในชุมชนบ้านไม่หูช้างที่เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระยะแรกเป็นการจูงใจให้
มีสมาชิกใหม่เข้าร่วมกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอมือโดยประกอบด้วย การบริหารและ จัดสรรที่ทอผ้าเพื่อดึงดูดสมาชิกใหม่ให้นำไป
ทอที่บ้าน การกำหนดคุณภาพและราคาจำหน่ายของผ้า พื้นที่ที่ทอออกเป็นหลายระดับเพื่อให้ลูกค้ามีตัวเลือกผลิตภัณฑ์มากขึ้น
และการก หนดให้มีการบริหารช่อง ทางการจำหน่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพภายใต้กาลังการผลิตที่มีอยู่ ส่วนระยะที่สองจะเป็น
แนวทางฟื้นฟู เพื่อจูงใจให้สมาชิกหันกลับมาทอผ้าไทยทรงดา ประกอบด้วย การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่จะ เข้ามา

ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของช่องทางจำหน่าย ควบคู่กับการพัฒนาและหาแนวทางในการเพิ่มมูลค่า ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และการสนับสนุนการเพิ่มโอกาสในการใช้ผ้าไทยทรงต่า ในชุมชนให้มีมากขึ้น

2) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็กนักเรียนบ้านไม่หูช้าง ประกอบด้วย การสนับสนุน ให้ผู้รู้ภูมิปัญญาการทอผ้า บ้านไม่หูช้างได้สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนเข้าไปสอนการ ทักเย็บการทอผ้าเบื้องต้นแก่เด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สนใจเพื่อเป็นการสืบทอดและอาจ ใช้ในการส่งเสริมอาชีพได้ในอนาคต การส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้แต่งกายด้วยชุดไทย ทรงดาประยุกต์ที่ผลิตขึ้นในชุมชนให้เด็กนักเรียนและคนในชุมชนตระหนักและภาคภูมิใจในชุดไทยทรงดา และการพัฒนาความร่วมมือกับครูโรงเรียนบ้านดอนทองในการต่อยอดการเรียนการสอนการทอผ้าในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ร่วมกับผู้สืบทอดภูมิปัญญาในชุมชน

3) แนวทางการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยการจัดสรรพื้นที่ที่มี ศักยภาพ พัฒนาเป็น แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาการทอผ้า เป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการกลุ่มทอผ้า เทคนิค การทอผ้า และผลิตภัณฑ์ทอผ้าในชุมชน และ อีกแห่งหนึ่งคือพื้นที่บริเวณบ้านของชาวบ้าน ที่ยังคง อนุรักษ์การทอผ้าด้วยกี่โบราณ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ศึกษาการทอด้วย กี่แบบดั้งเดิมและรับฟังเรื่องราววิถี ชีวิตของการทอผ้าไทยทรงต่า ในอดีต

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาผ้าทอท้องถิ่นของชุมชนไทยทรงต่า ตำบลบ้านไม่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลและ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เอื้อเพื่อ ตลอดจนให้คำ แนะนำต่าง ๆ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประรณดา แซ่อึ้ง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบ และ แก้ไขงานค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ตลอดจนเกี่ยวข้องและให้กำลังใจผู้วิจัยในยามที่เหนื่อยล้าหมดแรงจิตใจที่จะทำการวิจัยให้สำเร็จ ตามเป้าหมายให้กลับมามีพลังในการท างานต่อจนส ำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ หากมิได้รับความกรุณาจากท่านผู้วิจัยคงวางมือยุติ การศึกษาไปตั้งแต่ยังมีได้ศึกษาจนครบถ้วนตามหลักสูตร ขอน้อมรับเอาวัตรปฏิบัติของท่านเป็นแบบอย่างที่คุณผู้วิจัยจะนำไปเป็น แบบอย่างทั้งในการท างานและการด ำเนินชีวิตต่อ

นางปิยวรรณ สุขเกษม ตลอดจนผู้อาวุโสท่านอื่น ๆ ที่ได้ เอย่นามอีกหลายท่านในหมู่บ้านไม่หูช้าง ตำบลบ้าน ไม่หูช้าง อาเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่กรุณาให้ข้อมูลสนับสนุนการค้นคว้าครั้งนี้แล้วครั้งแล้วอย่างมิได้รู้สึกเบื่อหน่าย จน งานค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ส ำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายที่สุดผู้วิจัยหวังว่าผลงานชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ที่จะนำข้อมูลไปเป็น แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาในโครงการต่างๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิตติกันต์ จินารักษ์. (2551). กระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ ถาวร
กรณีศึกษาชุด เพลินเพลงพาทย์ระนาดเอก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา บัณฑิต
(วัฒนธรรมศึกษา) บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จวีร์วรรณ จันพลา และคณะ. (2554). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงต่า
เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ส ำนักงานส่งเสริมวัฒนธรรม.
- นริศรา วัฒนสิน. (2557). การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาการทอผ้าเกาะยอจังหวัดสงขลาและ
การทอผ้าผ่านหมื่นศรี จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบ
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปิยวรรณ สุขเกษม. (2563). ชาวบ้านต่า าบส์ไม่หูช้าง สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2563
- ภูเนต จันทรจิต และคณะ. (2556). รายงานการวิจัย ไทยโซ่ง: การอนุรักษ์ผ้าโบราณเพื่อสืบสานอัตลักษณ์
ทางชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- แร่ ทองดอนเหมือน. (2559). สมาชิกกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอมือ บ้านดอนทอง หมู่ 2. สัมภาษณ์, 5 เมษายน และ
13 พฤษภาคม.